

7.5.2018

Eduskunta
Sivistysvaliokunta
SiV@eduskunta.fi

Asia: VNS 1/2018 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019—2022

OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua julkisen talouden suunnitelmasta. Pidämme hyvänä perusratkaisua, jossa julkisen talouden suunnitelmassa lisäpanostukset kohdennettiin tasa-arvoisen koulutuspolun ja osaavan työvoiman saatavuuden vahvistamiseen.

Koulutuksesta ja tutkimuksesta on viime vuosina leikattu liki kaksi miljardia euroa. Leikkaukset ovat näkyneet mm. siten, että lasten ja nuorten yksilöllisiin oppimisen ja tuen tarpeisiin ei ole voitu vastata riittävällä tavalla. Opettajat ovat kokeneet raskaaksi jatkuvan kehittämisen ja uudistamisen, joita on tehty samalla perusrahoituksesta leikaten. Pula osaavasta työvoimasta jatkaa kasvuaan, kun heikkojen perustaitojen varassa olevien aikuisten tilanteeseen ei ole löydetty ratkaisuja. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi OAJ pitää nyt kehysriihessä päätettyjä lisäpanostuksia hyvin kohdennettuina. Ottaen huomioon suuret leikkaukset oli kuitenkin pettymys, ettei esim. ammattikorkeakoulujen heikkoon rahoitustilanteeseen paneuduttu lainkaan.

Tasa-arvon vahvistaminen varhaiskasvatuksessa tärkeää

Tasa-arvorahaa on käytetty aiemmin perusopetuksessa muun muassa ryhmäkokojen pienentämiseen ja erityisopettajien palkkaamiseen haasteellisilla alueilla. OAJ näkee hyvänä, että samankaltaista rahoitusta on nyt saatavilla myös varhaiskasvatukseen. Erityisesti tämä on tarpeen sen vuoksi, että hallitus on antanut kunnille mahdollisuuden kasvattaa lapsiryhmien kokoa asetusmuutoksella.

OAJ kannattaa maksutonta, osapäiväistä varhaiskasvatusta, jonka tulisi olla pitkällä aikavälillä jokaisen lapsen oikeus. OAJ on tyytyväinen siihen, että maksuttomuutta on nyt lähdetty kokeilemaan useissa kunnissa. On myös hyvä, että kokeilua jatketaan ja laajennetaan. Kokeilun tulokset tulee arvioida tarkasti ja tehdä niistä tarvittavat johtopäätökset. OAJ:n tavoitteena on, että tulevaisuudessa esiopetus muutetaan kaksivuotiseksi siten, että siihen osallistuvat pääsääntöisesti kaikki 5-6-vuotiaat lapset.

Osaavan työvoiman varmistamiseen tarvitaan laajoja panostuksia

Jotta pula osaavista työntekijöistä ei vaaranna talouden kasvua, on tärkeää panostaa osaamiseen ja koulutukseen. Siksi osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseen

7.5.2018

varattu 54 miljoonaa euroa on perusteltu lisäys. OAJ kiittää kohdennuksista erityisesti muuntokoulutukseen, alanvaihdon täsmäkoulutuksiin ja aikuisten perustaitojen vahvistamiseen.

Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi tarvitaan kuitenkin vielä enemmän panostuksia tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan ja osaamisen kehittämiseen. TKI-toiminta vahvistaa Suomen elinvoimaisuutta ja siksi innovaatioiden kehittämiseen tarvitaan toimia. Korkeakouluilla on tärkeä rooli ja arvokasta osaamista TKI-toiminnassa ja työelämää palvelevan koulutuksen järjestämisessä. Tämä osaaminen tulisi ottaa käyttöön.

Korkeakouluindeksi on ollut jäissä koko hallituskauden ajan. Esimerkiksi ammattikorkeakoulujen perusrahoitus on vähentynyt vuosina 2012-2017 leikkausten ja rahoitusmallin epäedullisen rakenteen vuoksi 22 prosentilla. Tämä vaarantaa ammattikorkeakoulujen perustehtävistä suoriutumisen.

Suomessa on yli 600 000 työkäistä, joiden osaaminen on pelkän peruskoulun varassa. Perusasteen varassa olevien työllisyysaste on 43%. Toisen asteen koulutus puolittaa työttömyysriskin. Siksi tarvittaisiin pitkäjänteisiä toimenpiteitä ja ohjelmaa, ei ainoastaan kertaluonteisia panostuksia.

OAJ näkee hyvänä, että hallitus aikoo käynnistää jatkuvan oppimisen uudistamisen. Se tulee vaatimaan yhteiskunnalta lisäpanostuksia, jotta aikuisväestön osaamisen kehittämistä saadaan aidosti lisättyä.

Vieraan kielen opiskelun varhentaminen tehtävä huolellisesti

Ensimmäisen vieraan kielen eli A1-kielen opiskelu alkaa tulevaisuudessa jo peruskoulun ensimmäisen vuoden keväällä. Tämä tarkoittaa 1,5 tunnin pysyvää lisäystä perusopetuksen tuntikehykseen. Määrärahalisäys on täysimääräisenä 12 miljoonaa euroa vuodesta 2021. Päätös on poikkeuksellinen ja lisää ensikertaa vuosikausiin perusopetuksen tuntimäärää. Näin kaikki 1-2 luokkalaiset saavat enemmän opetusta, ei vain ne oppilaat, joiden kunnalla on siihen varaa ja tahtoa.

Kielitaidon vahvistaminen on tärkeä asia. OAJ pitää merkittävänä, että tämä tuntimääränlisäys ei ole pois muusta opetuksesta. Uudistuksen onnistumisen kannalta OAJ pitää kuitenkin erittäin tärkeänä, että kieltenopettajien täydennyskoulutukseen alkuopetuksen opetuksen antamisessa kiinnitetään tässä riittävästi huomiota ja opetussuunnitelmien uudistaminen tehdään huolellisesti.

Lukiouudistuksen tavoitteet tärkeitä

OAJ pitää meneillään olevaa lukiouudistusta tarpeellisena ja sille asetettuja tavoitteita hyvinä. Erityisopetuksen lisääminen lakiin on OAJ:n pitkäaikainen tavoite, samoin kuin henkilökohtaisen opintojen ohjauksen vahvistaminen.

7.5.2018

Opettajien kokemuksen mukaan opiskelijoiden tuen tarve on lisääntynyt. Tuen puutteet ja tarve nousivat vahvasti esiin OAJ:n tuoreessa lukiokyselyssä. Suurissa lukioissa toimii jo pääsääntöisesti erityisopettaja, mutta 60 prosenttia suurten lukioiden opettajista pitää erityisopetuksen resurssia riittämättömänä. 22 prosenttia lukioista ei vielä tarjoa minkäänlaista erityisopetusta.

Lukiolain toimeenpanon rahoitukseen on varattu 8,5 miljoonaa euroa. OAJ ehdottaa, että sivistysvaliokunta edellyttäisin tarkkaa seurantaa sen osalta, riittääkö määräraha todella kaikkiin uusiin tehtäviin, joita lain myötä lukiokoulutuksen järjestäjille aiheutuu. Kuten sanottu, erityisopetuksen taso ja resurssit sekä sen kohdentuminen opiskelun tukeen ovat suhteellisen heikolla tasolla niissäkin lukioissa, joissa sitä on jo annettu.

OAJ muistuttaa myös, että lukion rahoitusvaje on paikattava viimeistään seuraavaan kehukseen: Lukiokoulutuksen keskimääräinen valtionosuusrahoituksen yksikköhinta on nostettava vastaamaan todellisia kustannuksia. Valtiontalouden säästötoimet ovat vieneet lukioiden yksikköhinnasta 15,2 prosenttia (Lähde: Opetushallitus). Lukion opettajien mukaan leikkaukset näkyvät muun muassa soveltavien kurssien karsimisena, opetusryhmien koon selvänä kasvuna ja syventävien kurssien vähentämisenä ([linkki](#)), mikä kaventaa opiskelijan mahdollisuuksia opiskella tehokkaasti ja valita omia henkilökohtaisia opintopolkujaan.

Perusrahoitusta pitää lisätä

Yksi koulutuksen talouteen tällä hallituskaudella radikaalisti vaikuttanut asia on ollut se, että rahoituksen kustannustason tarkistuksia ei ole tehty. Nämä indeksijäädytykset koskettavat kaikkia koulutusasteita nyt ja tulevina vuosina. Henkilöstöä on koulutus- ja tutkimusalalla jouduttu vähentämään tuhansilla. Suomen kasvava talous tarvitsee osaamista, osaajia ja innovaatioita. Koulutuksen ja tutkimuksen indeksijäädytykset pitää perua mahdollisimman pian.

Jotta resursointia voidaan jatkossa suunnitelmallisesti kehittää tarvitaan laaja-alainen parlamentaarinen työryhmä tai komitea pohtimaan tulevaisuuden suuntaa varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen vuoteen 2030 saakka. Näin varmistetaan edellytykset elinikäiselle oppimiselle ja kasvatus- ja koulutusjärjestelmämme kehittämiseksi jatkumona varhaiskasvatuksesta aikuiskoulutukseen sekä turvataan koulutuksen alueellinen tasa-arvo.

OPETUSALAN AMMATTIJÄRJESTÖ OAJ

Heljä Misukka
koulutusjohtaja

Suvi Pulkkinen
koulutuspoliittinen asiantuntija